

Nota wydawnicza

Niniejsza publikacja zawiera edycję 29 biogramów¹ uczonych polskich i zagranicznych zajmujących się szeroko rozumianą starożytnością, ułożonych w kolejności alfabetycznej według nazwisk badaczy. Zdecydowana większość pochodzi z materiałów archiwum domowego Ryszarda Gansińca, przechowywanych obecnie w zbiorach Radości Gansiniec i jest publikowana po raz pierwszy². Dołączono również – w drodze wyjątku – trzy biogramy autorstwa Ryszarda Gansińca, wydrukowane jeszcze przed wojną na łamach „Kwartalnika Klasycznego” (Jane Ellen Harrison, Helena Matakiewicz, Iwan Welkow), których oryginały nie przetrwały niestety burzliwych lat okupacji i powojennych wędrówek ludów³. Zdecydowanie przeważają teksty napisane w języku polskim, jedynie w trzech przypadkach mamy do czynienia z rękopisami sporządzonymi w języku ukraińskim. Biogram Józefa Nowalskiego, sporządzony w oryginale w języku niemieckim, został jeszcze przed wojną przetłumaczony na język polski,

---

¹ W jednym przypadku (B. Pastuszczyn) nie jest to właściwy biogram, lecz sporządzony przezeń odręcznie spis jego prac naukowych (zarówno tych opublikowanych, jak i pozostających w rękopisie).

² Wyjątkiem jest biogram Mikołaja Szczerbańskiego, który po raz pierwszy został opublikowany w 2020 r. w drugim wydaniu *Notatek lwowskich* Ryszarda Gansińca (s. 332–334). W stosunku do pierwodruku dołączono doń nowo odczytane fragmenty oraz poszerzono informacje objaśniające w przypisach.

³ Uzasadnieniem włączenia tych trzech tekstów do niniejszego zbioru był fakt, że w archiwum Ryszarda Gansińca zachowały się fotografie portretowe „bohaterów” tychże biogramów. Za reedycją przemawiało również to, że teksty te dotyczą postaci zasłużonych dla nauki, a bardzo słabo znanych we współczesnej Polsce.

najpewniej przez prof. Stanisława Witkowskiego, i w takiej postaci włączony do kolekcji Ryszarda Gansińca.

W czternastu przypadkach autorami biogramów są ich „bohaterowie”, którzy po napisaniu najważniejszych informacji o sobie przesłali je do Lwowa na ręce prof. Gansińca bądź jego współpracowników z Katedry Filologii Klasycznej na UJK. Dziewięć biogramów sporządził sam Ryszard Gansiniec, korzystając z materiałów otrzymanych od poszczególnych uczonych. Trzy teksty zostały napisane ręką Heleny Matakiewicz⁴, najbliższej współpracowniczki i asystentki R. Gansińca; najprawdopodobniej to ona była ich autorką.

Osiemnaście biogramów powstało jeszcze przed II wojną światową, sześć już po wojnie, natomiast pozostałe pięć tekstów, sporządzonych we Lwowie, napisanych zostało w czasie wojny lub tuż po powrotnym zajęciu miasta przez wojska radzieckie w 1944 r.

W przypadku kilku biogramów (Maria Chiger, Bazyli Pastuszczyn, Stanisław Seliga, Wiktor Steffen, Mikołaj Szczerbański) do publikowanych tekstów dołączono aneksy. Są to dokumenty (najczęściej listy) odnoszące się bezpośrednio do treści biografii, znajdujące się obecnie w zbiorach Radości Gansiniec.

Więcej szczegółów na temat publikowanych w niniejszej edycji biogramów znajduje się w poniższej tabeli.

Treść publikowanych biogramów została podana bez dokonania większych ingerencji edytorskich, z pozostawieniem charakterystycznych dla swojej epoki zwrotów językowych i form ortograficznych. Nieliczne wyjątki uczyniono jedynie w przypadku najbardziej rażących błędów (np. nazwy narodowości pisane małą literą), które zostały skorygowane; w każdym takim przypadku w przypisie podano wersję występującą w oryginalnym zapisie tekstu. Poprawiono natomiast konsekwentnie interpunkcję, dostosowując ją do aktualnie obowiązujących standardów. Biogramy sporządzone w języku ukraińskim, jak również pojawiające się w „Danych do biografii” Tadeusza Zielińskiego dłuższe fragmenty w języku niemieckim zostały przez piszącego te słowa przetłumaczone na język polski.

Każdy z biogramów został zaopatrzony przeze mnie w komentarz oraz przypisy, w oryginalnych tekstach niewystępujące. Podano w nich m.in.

---

⁴ Biogram Heleny Matakiewicz, autorstwa Ryszarda Gansińca, został włączony do niniejszej publikacji.

Lp.	Imię i nazwisko „bohatera” biogramu	Imię i nazwisko autora biogramu	Data sporządzenia biogramu	Forma	Język	Uwagi
1	Kazimierz Bulas	Kazimierz Bulas	1929–1931	rękopis	polski	
2	Maria Chiger	Maria Chiger	1939–1946	maszynopis	polski	
3	Władysław Chodaczek	Ryszard Gansiniec	1957	maszynopis	polski	Biogram przewidziany do publikacji w 1957 r. w „Przeglądzie Klasycznym”.
4	Józef Grzybowski	Józef Pletnia	1957	maszynopis	polski	Biogram przewidziany do publikacji w 1957 r. w „Przeglądzie Klasycznym”.
5	Jane Ellen Harrison	Ryszard Gansiniec	1929	? (Oryginał biogramu nie zachował się).	polski	Biogram opublikowany w „Kwartalniku Klasycznym” w 1929 r.
6	Witold Klinger	Ryszard Gansiniec	ok. 1920	rękopis	polski	
7	Michał Kreczmar	Michał Kreczmar (?)	1930–1931	rękopis	polski	
8	Jerzy Manteuffel	Helena Matakiewicz (?)	ok. 1930	rękopis	polski	
9	Helena Matakiewicz	Ryszard Gansiniec	1932	? (Oryginał biogramu nie zachował się).	polski	Biogram opublikowany w „Kwartalniku Klasycznym” w 1932 r.

Lp.	Imię i nazwisko „bohatera” biogramu	Imię i nazwisko autora biogramu	Data sporządzenia biogramu	Forma	Język	Uwagi
10	Józef Lilija Nowalski	Erich Polaschek	lata 30. XX w.	rękopis	polski	
11	Wincenty Ogrodziński	Wincenty Ogrodziński (?)	1930–1931	rękopis	polski	
12	Jan Oko	Jan Oko	1931	rękopis	polski	
13	Józef Orzech	Józef Orzech	1938–1939	rękopis	polski	
14	Wasył Paczkowski	Wasył Paczkowski	1944–1946	rękopis	ukraiński	
15	Bazyli (Wasył) Pastuszczyn	Bazyli (Wasył) Pastuszczyn	1944	rękopis	ukraiński	Zachował się wyłącznie spis prac Bazyliego Pastuszczyna.
16	Stanisław Piłch	Zofia Gansiniec	po 1958, przed 1981	maszynopis	polski	
17	Mieczysław Popławski	Mieczysław Popławski	1931	rękopis	polski	
18	Artur Rapaport	Helena Matakiewicz (?)	1929–1932	rękopis	polski	
19	Regina Schächter	Regina Schächter	ok. 1929–1931	rękopis	polski	
20	Stanisław Seliga	Helena Matakiewicz (?)	1929–1930	rękopis	polski	

21	Eugenia Skorobohata	Ryszard Gansiniec	1944	rękopis	polaki	
22	Stefan Srebrny	Stefan Srebrny	1929	rękopis	polaki	
23	Jan (Iwan) Starczuk	Jan (Iwan) Starczuk	1935	rękopis	polaki	
24	Wiktor Steffen	Ryszard Gansiniec	ok. 1946	rękopis	polaki	
25	Mikołaj Szczerbański	Ryszard Gansiniec	1957	rękopis	polaki	Biogram przewidziany do publikacji w 1957 r. w „Przeglądzie Klasycznym”.
26	Emil Urich	Emil Urich	1939–1941	rękopis	ukraiński	
27	Tadeusz Walek-Czernecki	Ryszard Gansiniec	1957	maszynopis	polaki	Biogram przewidziany do publikacji w 1957 r. w „Przeglądzie Klasycznym”.
28	Iwan Welkow	Ryszard Gansiniec	1929	? (Oryginał biogramu nie zachował się).	polaki	Biogram opublikowany w „Kwartalniku Klasycznym” w 1929 r.
29	Tadeusz Zieliński	Tadeusz Zieliński	ok. 1925	rękopis	polaki	

najważniejsze informacje biograficzne dotyczące wymienianych w biogramach postaci historycznych, wyjaśniono mniej znane pojęcia, przetłumaczone zwroty zapisane w językach obcych oraz podano pełne tytuły przywoływanych publikacji naukowych z zakresu nauk o starożytności.

*

Na zakończenie powyższych uwag pragnę wyrazić słowa ogromnej wdzięczności dla Pani Radości Gansiniec, która udostępniła mi materiały do publikacji, wykonała skany dokumentów i przepisała treść większości biogramów w edytorze tekstowym, a na wszystkich etapach pracy nad publikacją tekstów z wielkim zaangażowaniem i życzliwością odpowiadała na moje liczne zapytania.

Podziękowania za okazaną mi pomoc zechcą również przyjąć (w kolejności alfabetycznej): Petra Aigner (Wiedeń), Tadeusz Aleksandrowicz (Katowice), Włodzimierz Appel (Toruń), Jerzy Axer (Warszawa), Anastasija Baukowa (Lwów), Irena Działowska (Poznań), Andrzej Gillmeister (Zielona Góra), Jurij Hudyma (Lwów), Ihor Hylewycz (Lwów), Iryna Kotłobułatowa (Lwów), Włodzimierz Lengauer (Warszawa), Jakub Łukaszewski (Poznań), Larysa Matłaszenko (Lwów), Marek Pawelec (Lublin), Weronika Pawłowicz (Katowice), Jarosław Pohorałskij (Lwów), Jakub Pigoń (Wrocław), Alicja Szulc (Poznań), Joachim Śliwa (Kraków), Leonid Zaszkilniak (Lwów) oraz pracownicy archiwów uniwersyteckich w Lublinie (KUL), Lwowie, Poznaniu, Warszawie i Wiedniu.

Wreszcie – *last but not least* – chciałbym podziękować prof. dr. hab. Ryszardowi Kuleszy za przyjęcie niniejszej edycji biogramów z kolekcji Ryszarda Gansińca do redagowanej przez siebie serii „Akme. Studia historica”, a prof. ucz. dr. hab. Pawłowi Sierzędze za trud sporządzenia recenzji wydawniczej.

Krzysztof Królczyk